

2-кесте – АМӨЗ ауа сапасы мониторингі станциясының деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі

Заттардың шекті рұқсат етілген концентрациясы шоғырлары (ШПК)	Елді-мекен ауасындағы ластанушы ШПК мәні, мг/м ³	Орташа ШПК мәні, мг/м ³	Максималды ШПК мәні, мг/м ³	Қауіптілік класы
Көміртегі оксиді (CO)	3	0,4- 0,9	2.1- 3.3	4
Азот оксиді (NO)	0,06	0,004- 0,01	0,02-0,09	3
Азот диоксиді (NO ₂)	0,04	0,01-0,02	0,05-0, 08	2
Күкірт диоксиді (SO ₂)	0,05	0,004-0,021	0,041-0,393	3
Күкіртті сутегі (H ₂ S)	0,008	0,003- 0,013	0,018- 0,410	2

Қала шетінде, әсіресе оның өнеркәсіптік аймақтарында антропогендік әрекет нәтижесі ретінде рекультивацияны талап ететін тозған алаңдар бар. Бұл жерлердегі деградация – өсімдік жамылғысынан айырылған сортаңдардың жедел дамуымен, әртүрлі өндірістік қалдықтармен, соның ішінде мұнай өнімдерімен ластанған жерлердің болуымен, топырақтың ұсақ ойықтарының батпақтануымен және жер бетінің басқа да зақымдалуымен айқындалады.

Қорытынды

Атырау мұнай өңдеу зауытының алқаптары мұнаймен және мұнай өнімдерімен ластанған. Атырау ағынды суларының жағалаудағы топырақтарындағы мұнай мен мұнай өнімдерінің мөлшері жоғарғы көрсеткішке 48 мг/кг ие екені анықталды. АМӨЗ-дің ағынды суларының топырағы мұнаймен және мұнай өнімдерімен, оның ішінде күкіртті қосылыстармен ластанған және де күкіртті қосылыстардың концентрациясының өсу үрдісі жыл өткен сайын артып келеді. Атап айтқанда, оның құрамы шекті рұқсат етілген концентрациядан 11,25-23 есе артық және бақылау мәндерінен 1,9-4 есе артық екені анықталды [13, 18].

Деректерді зерделеу, салыстыра отырып талдау және Атырау МӨЗ қоршаған ортасының

жай-күйін зерттеу оның топырақтағы күкіртті қосылыстардың мөлшерінің ағынды су жағалауына жақын жерлерде ерекше артуын (9,1 мг/кг), бұл зерттелетін аймақта канцерогендердің, мутагендер мен токсиканттардың болуын тұрақты бақылау қажеттілігін растайды. Техногендік факторлардың қоршаған ортаға үдемелі әсері егжей-тегжейлі экологиялық талдауды талап етеді.

Сондықтан Атырау қаласы төңірегіндегі АМӨЗ топырағының жағалау аймақтарында қоршаған ортаның мұнаймен, мұнай өнімдерімен және күкіртті қосылыстармен ластану дәрежесін бағалау мақсатында зерттеу жүргізілді.

Сонымен қатар, Атырау қаласында орналасқан «Перестака» автоматты бақылау бекетінің мәліметі бойынша күкіртті сутегі бойынша атмосфералық ауаның жоғары ластану жағдайларының 3 рет тіркелгенін де атап өтуге болады [6].

Атырау өңірінің ерекше экологиялық қауіптілігін ескере отырып, мұндай зерттеулер антропогендік стресс жағдайындағы табиғи кешендердің, биосфераның жай-күйін бағалау үшін ғана емес, сондай-ақ осы аумақтарда тұратын адамдар үшін орта факторларының мутагендік, канцерогендік және уытты қауіптілігін болжау үшін, мұндай өзгерістерді болдырмаудың алдын алу үшін де қажет болып отыр [14].

Әдебиеттер

- 1 Методические указания по проведению оценки воздействия хозяйственной деятельности на окружающую среду // URL: <http://eco.gov.kz/new2012/wp-content/uploads/2012/08/prikaz270.doc>. – 2009. – С. 81–164.
- 2 Надиров Н.К. Нефть: Вчера, сегодня, завтра. – 1983. – С. 216.
- 3 Сериков Т.П., Сагандыкова Р.Р., Югай В.М., Ескужиева А.Б. Об охране окружающей среды в условиях добычи нефти и газа на предприятиях ОАО «Казахойл-Эмба» // Нефть и газ. – 2001. – № 1. – С. 83-87.
- 4 Диаров М.Д., Гумаров С.С. Состояние воздушного бассейна г. Атырау // Проблемы нефтегазового комплекса Казахстана: Материалы международной научно-технической конференции посвященная 70-летию юбилею академику Н.К. Надирова. – Атырау: АИНИГ, 2001. – Т.1. – С. 290-292.